

การศึกษาการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานภาษาไทยเป็นภาษาจีน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

นิรัตน์ ทองขาว

อาจารย์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

nirat.tong@crru.ac.th

สมยศ จันทรบุญ

อาจารย์ ดร.,

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

somyos.cha@hotmail.com

สุรียา กิรตินันท์พัฒน์

อาจารย์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

suriyake79@gmail.com

รับบทความ: 28 สิงหาคม 2566

แก้ไขบทความ: 20 กันยายน 2566

ตอบรับบทความ: 9 ตุลาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์วิธีการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 2. เพื่อเสนอแนวทางการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างที่ปรากฏในแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ฉบับภาษาจีนแล้วนำมาวิเคราะห์ภายใต้เกณฑ์การแปลแบบถอดเสียงของ Pei Xiaorui (2018) ผลวิจัยพบว่า จากข้อมูลชื่อโบราณสถานจำนวน 78 แห่ง ใช้กลวิธีการถอดเสียงมากที่สุดจำนวน 40 แห่ง ร้อยละ 51.28 หลังจากนั้นนำเฉพาะรายชื่อที่ใช้กลวิธีการถอดเสียงมาวิเคราะห์ปัญหา พบว่าปัญหาในการเลือกพยางค์เสียงในภาษาจีนที่ต่างจากพยางค์เสียงในภาษาไทยพบมากที่สุด 40% สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการแปลแบบถอดเสียงนั้น ควรพิจารณาเลือกพยางค์เสียงเป็นอันดับแรก แล้วจึงพิจารณาความหมายของคำประกอบว่าเป็นคำที่มีความหมายดี หรือเป็นความหมายที่สื่อถึงลักษณะเด่นของสถานที่นั้น และหลีกเลี่ยงการใช้ตัวอักษรจีนที่มีเสียงอ่านหลายเสียง หลีกเลี่ยงการใช้ตัวอักษรจีนที่เป็นคำกริยา และคำสรรพนาม ควรเลือกพยางค์เสียงในภาษาจีนที่มีจำนวนเท่ากับพยางค์เสียงในภาษาไทย และหากคำที่แปลได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเฉพาะไปแล้วให้แปลโดยใช้การถอดเสียงแทน

นอกจากนี้ก่อนลงมือแปลผู้แปลควรศึกษาข้อมูล ประวัติ ลักษณะเด่น และวัฒนธรรมแฝงของสถานที่ที่ต้องการแปลด้วย เมื่อแปลเสร็จควรได้รับการตรวจทานจากผู้เชี่ยวชาญทั้งภาษาไทยและภาษาจีน

คำสำคัญ: การแปล, ภาษาจีน, ชื่อเฉพาะ, โบราณสถาน

A Study of Thai - Chinese Transliteration for Archaeological Sites' Names in Mueang District, Chiang Mai Province

Nirat Tongkaw

Lecturer

Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

nirat.tong@crru.ac.th

Somyos Chanboon

Ph.D., Lecturer

Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

somyos.cha@hotmail.com

Suriya Keeratinanthiphat

Lecturer

Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

suriyake79@gmail.com

Received: August 28, 2023

Revised: September 20, 2023

Accepted: October 9, 2023

Abstract

This article aims to 1. study and analyze the transliteration method, and 2. provide the transliteration guidelines for the names of archaeological sites in Mueang District, Chiang Mai Province. The study was analyzed from the samples appearing on the Chinese tourist map of Chiang Mai under the transliteration criteria of Pei Xiaorui. It was found that 40 out of 78 archaeological sites (51.28%) was named according to the transliteration method. Afterwards, the list of only those names obtained from transliteration was analyzed. The result showed that the most common problem was choosing Chinese syllables in order to match Thai syllables (40%). It was also suggested to be the first aspect of consideration, followed by considering the meaning of the accompanying words whether they conveyed good meaning or represented the characteristics of the place, while avoiding polyphonic in Chinese characters as well as those characters representing verbs and pronouns. Additionally, the name containing the same number of Thai syllables as those in Chinese should be selected. If the translated word already became the part of a specific name,

transliteration was required. Prior translation, the translator should study the information about history, characteristics, and hidden culture of the place. After the translation was completed, it should undergo a review by both Thai and Chinese language experts.

Keywords: Transliteration, Chinese language, Specific name, Archaeological sites

บทนำ (Introduction)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตและวิถีวัฒนธรรมที่โดดเด่น รวมทั้งมีแหล่งโบราณสถานจำนวนมากซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มากเป็นอันดับต้น ๆ จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2559 ระหว่างช่วงเดือนมกราคม-มีนาคมทั้งหมดจำนวน 752,624 คน เป็นนักท่องเที่ยวชาวจีนจำนวน 259,027 คน คิดเป็น 34.42% (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่, 2561)

ปัจจุบันรูปแบบการท่องเที่ยวด้วยตนเอง (FIT: Foreign Individual Tourism) ได้รับความนิยมแพร่หลายในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีน โดยนักท่องเที่ยวจะแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่สามารถสร้างประสบการณ์เชิงลึกทางด้านวัฒนธรรมและชนชาติมากขึ้น (พิศาล แก้วอยู่, ประกอบศิริ ภักดีพิณีจ และ วารุชต์ มัธยมบุรุษ, 2564) ซึ่งนักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้วยแอปพลิเคชันและเว็บไซต์ เช่น แอปพลิเคชันด้านการท่องเที่ยว Ctrip (携程旅行) Qunar (去哪儿旅行) Tuniu (途牛旅游) หรือแอปพลิเคชันด้านการคมนาคม เช่น Baidu Map (百度地图) (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, 2559) แอปพลิเคชันและเว็บไซต์เหล่านี้ต่างใช้กระบวนการแปลข้อมูลการท่องเที่ยวจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน หนึ่งในข้อมูลที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อนและความลุ่มลึกในการแปล คือ ชื่อของโบราณสถานซึ่งเป็นชื่อเฉพาะที่มีวัฒนธรรมแฝงทางด้านความคิด ความเชื่อ มโนทัศน์ ฯลฯ นอกจากผู้แปลจะต้องมีความรอบรู้ด้านภาษาเป็นอย่างดีแล้ว ยังต้องมีความเข้าใจที่มาของโบราณสถานอย่างลุ่มลึก เพราะชื่อโบราณสถานเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างภาพจำและการรับรู้

การแปลชื่อเฉพาะภาษาไทยเป็นภาษาจีนมี 4 ประเภทได้แก่ 1) การแปลทับศัพท์ที่มีความหมายในคำแปล แต่ไม่เกี่ยวข้องกับความหมายในภาษาไทย 2) การแปลเอาความหมาย 3) การแปลทับศัพท์ ซึ่งไม่มี ความหมายในภาษาจีน และ 4) การตั้งชื่อใหม่ตามลักษณะพิเศษของสถานที่นั้น ๆ (ก่อศักดิ์ ธรรมเจริญกิจ, 2562) นอกจากนี้ รัชนิโรจน์ กุลธำรง (2552) ได้กล่าวถึงแนวทางในการแปลชื่อเฉพาะว่า การแปลชื่อเฉพาะมีจุดประสงค์ที่ตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการระบุให้รู้ว่าเป็นบริษัท สถาบัน หรือโรงเรียนแห่งใดมากกว่าจะมีไว้เพื่อบรรยายลักษณะของบริษัท ดังนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะใช้วิธีทับศัพท์ ไม่ใช้วิธีการแปล ซึ่งสอดคล้องกับ กรวรรณ พรหมแย้ม (2565) ที่กล่าวว่า กลวิธีการแปลทับศัพท์จะช่วยลดปัญหาทั้งทางด้านการแปล ความหมายผิด การแปลภาษาถิ่นผิด การแปลความหมายที่คลาดเคลื่อนจากภาษาต้นทาง ทั้งนี้ รัชนิโรจน์ กุลธำรง (2552) ได้ยกแนวคิดของ Newmark ที่สนับสนุนการแปลชื่อเฉพาะด้วยวิธีการทับศัพท์มากกว่าวิธีแปลความหมาย เนื่องจากชื่อเฉพาะนั้นมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของภาษานั้น ๆ อย่างมาก การแปลความหมายจึงไม่ใช่วิธีที่เหมาะสมเพราะทำให้ “รูป” ถูกตัดออกไป “ตัวตน” ของสัญลักษณ์นั้น ๆ จึงขาดหายไปด้วย และเกิด “รูป” ใหม่ในภาษาฉบับแปลที่ไม่สามารถเป็นสัญลักษณ์ของ “ตัวตน” ในภาษาต้นฉบับได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิญา จอมพิจิตร (2565) ที่กล่าวว่า การแปลทับศัพท์ คือ กลวิธีการแปลที่คัดเลือกคำในภาษาแปลที่ออกเสียงเหมือนหรือใกล้เคียงมาแทนที่คำในภาษาต้นฉบับ ลำดับการเรียงคำยังคงยึดตามโครงสร้างในภาษาต้นฉบับ การแปลในรูปแบบนี้นิยมนำมาใช้แปลชื่อเฉพาะที่ไม่สามารถถ่ายทอดความหมายไปยังภาษาแปลได้

นอกจากนี้ Pei Xiaorui (2018, 17) ได้สรุปหลักเกณฑ์การทับศัพท์เสียงภาษาไทยเป็นภาษาจีน ดังนี้ 1) ควรใช้การถอดเสียงแบบหนึ่งพยางค์เสียงภาษาไทยต่อหนึ่งพยางค์เสียงภาษาจีน 2) ยึดพยางค์เสียงที่ใกล้เคียงในการถอดเสียง 3) ในการถอดเสียงภาษาไทยเป็นภาษาจีน ควรหลีกเลี่ยงการใช้ตัวอักษรภาษาจีน

ที่มีเสียงอ่านหลายเสียง 4) พยายามเลือกใช้ตัวอักษรจีนที่มีความถี่ในการใช้สูง 5) หลีกเลี่ยงการใช้ตัวอักษรจีนที่ไม่เหมาะสมหรืออักษรที่มีความหมายในเชิงลบ 6) หลีกเลี่ยงการใช้อักษรที่เป็นคำเสริมน้ำเสียง คำอุทาน คำสรรพนาม และคำเลียนเสียงในการทับศัพท์ 7) หลีกเลี่ยงการใช้อักษรจีนที่เรียงร้อยเข้าด้วยกันแล้วเกิดเป็นคำที่มีความหมายเป็นคำอื่นในภาษาจีน ซึ่งจะก่อให้เกิดความสับสน 8) การทับศัพท์ตามประเพณีนิยม 9) สำหรับชื่อเฉพาะบางคำในภาษาไทยที่ถอดเสียงมาจากภาษาถิ่นของจีน เมื่อแปลกลับเป็นภาษาจีนต้องใช้คำที่เป็นที่ยอมรับในภาษาจีน จะบัญญัติขึ้นใหม่เองมิได้ สอดคล้องกับกนกพร นุ่มทอง (2554, 36) ที่กล่าวถึงการแปลทับศัพท์ต้องเลือกตัวอักษรที่มีเสียงใกล้เคียงกับชื่อเฉพาะเดิม ความหมายดี และเขียนไม่ยากเกินไป หากเสียงใกล้เคียงกว่า แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าความหมายไม่ดี จำเป็นต้องเลือกคำที่มีเสียงใกล้เคียงน้อยกว่าแต่มีความหมายดีกว่า ควรให้ความสำคัญกับความหมายเป็นลำดับต้น ๆ อักษรที่ควรเลือกไม่ควรเป็นอักษรที่เขียนยากหรือไม่นิยมใช้ และไม่ควรเลือกอักษรที่จะทำให้ความหมายสับสน

จากการสำรวจชื่อโบราณสถานภาษาจีนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่เบื้องต้น พบว่าชื่อโบราณสถานส่วนใหญ่ใช้กลวิธีการแปลแบบถอดเสียงทับศัพท์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อสื่อให้รู้ว่าคำนั้น ๆ นั้นจะออกเสียงอย่างไร โดยเป็นการจับคู่เสียงอ่านของภาษาไทยไปยังรูปแบบการเขียนโดยใช้ตัวอักษรจีนในการกำกับเสียงเพื่อให้สื่อออกมาเป็นเสียงที่ใกล้เคียงกับคำในภาษาไทยให้มากที่สุด ผู้วิจัยยังพบว่าในการแปลแบบถอดเสียงทับศัพท์ชื่อโบราณสถานภาษาไทยเป็นภาษาจีน มีการใช้อักษรจีนที่ต่างกันในการกำกับเสียงอ่านภาษาไทยที่เหมือนกัน และบางส่วนมีการใช้อักษรจีนตัวเดียวกันในการกำกับเสียงอ่านภาษาไทยที่ต่างกัน เช่น วัดสวนดอก 送达寺 (Sòngdá Sì), 松达寺 (Sòngdá Sì), 松德寺 (Sòngdé Sì) คำว่า “สวน” ในชื่อ “วัดสวนดอก” มีการถอดเสียงโดยใช้ตัวอักษรจีนทั้งหมด 2 แบบ ได้แก่ “送” “松” แต่มีการออกเสียงต่างกัน คือ “sòng” “sōng” ส่วนคำว่า “ดอก” ในชื่อ “วัดสวนดอก” มีการถอดเสียงโดยใช้ตัวอักษรจีนทั้งหมด 2 แบบ ได้แก่ “达” “德” แต่มีการออกเสียงต่างกัน คือ “dá” “dé” นอกจากนี้ยังมีชื่อโบราณสถานที่แปลแบบถอดเสียงทับศัพท์ โดยใช้ตัวอักษรจีนที่เหมือนกันในการกำกับเสียงภาษาไทยที่ต่างกัน เช่น คำว่า “เปิง” ในชื่อ “วัดร่ำเปิง” และคำว่า “พน” ในชื่อ “วัดเชตุพน” ใช้ตัวอักษรจีนเหมือนกันคือ “蓬” (péng) ในการกำกับเสียงอ่านภาษาไทยที่ต่างกัน

ปัญหาการแปลแบบถอดเสียงทับศัพท์ที่ยกตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงชื่อโบราณสถานแห่งเดียวกันที่แปลเป็นภาษาจีนด้วยกลวิธีการทับศัพท์ แต่ใช้ตัวอักษรที่แตกต่างกันซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการใช้งานไปใช้เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยวชาวจีน และปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการแปลชื่อโบราณสถานด้วยกลวิธีการแปลแบบถอดเสียงที่ขาดความเป็นเอกภาพ ไม่เป็นระบบ ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และหน่วยงานที่ดำเนินการจัดทำขาดองค์ความรู้ด้านการแปลแบบถอดเสียง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลชื่อเฉพาะในประเทศไทย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาวิธีการแปลชื่อสถานที่ท่องเที่ยวเป็นหลัก เช่น สุพรรณษา โต้ะดอนทอง และ จิราพร เนตรสมบัติผล (2562) ศึกษาวิธีการแปลชื่อสถานที่ท่องเที่ยวภาษาไทยในภาษาจีนโดยศึกษาผ่านหนังสือ (GUIDE TO THAILAND BOOK) เพ็ญพรรณษา ชัยธีระสุเวท และมนัญญา ศรีศิริธัญ (2562) ศึกษาวิธีการแปลชื่อสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดลำปางจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน รวมถึงการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดที่พบในการแปล อภิญา จอมพิจิตร (2565) ศึกษาวิธีการแปลชื่อสถานที่ท่องเที่ยวไทยเป็นภาษาจีนโดยศึกษาวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างจากหนังสือท่องเที่ยว 《泰国》 หรือ กูเทพ ปรากฏ (2565) ศึกษาวิธีการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีนของสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่สามบุรี ประกอบด้วย

จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี และสระบุรี พร้อมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแปลชื่อสถานที่สำคัญตามหลักการแปล

ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับวิธีการแปลและวิธีการถอดเสียงยังมีน้อย ดังที่พบในงานวิจัยของกันยี่สินี จตุพรพิมล (2557) ที่ศึกษาการแปลชื่อสถานที่ท่องเที่ยวภาษาไทยเป็นภาษาจีน โดยรวบรวมรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวภาษาไทยและภาษาจีนจากแหล่งต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นใช้วิธีการแปลจำนวน 459 ชื่อ และชื่อที่ใช้วิธีการถ่ายเสียงมีจำนวน 613 ชื่อ ซึ่งผู้วิจัยเลือกเฉพาะส่วนของชื่อที่ใช้วิธีการแปลมาวิเคราะห์เท่านั้น และในงานวิจัยของกรวรรณ พรหมแย้ม (2565) ได้ศึกษากลวิธี การแปลชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงราย โดยเก็บข้อมูลป้ายถนนภาษาจีนด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อถ่ายภาพเก็บข้อมูลและนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีการแปล จะเห็นว่างานวิจัยดังกล่าวข้างต้นนั้นยังไม่มีงานวิจัยเรื่องใดที่ทำการศึกษาและวิเคราะห์การแปลทับศัพท์แบบถอดเสียงอย่างละเอียด ซึ่งเป็นกลวิธีที่นิยมใช้ในการแปลชื่อเฉพาะดังที่รัชณีโรจน์ กุลธำรงค์ ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับงานวิจัยที่ศึกษาการแปลด้านโบราณสถานจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนมีอยู่ค่อนข้างน้อย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการแปลแบบถอดเสียงภาษาไทยเป็นภาษาจีน ชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และนำเสนอแนวทางการแปลชื่อโบราณสถานภาษาไทยเป็นภาษาจีน ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่าผลการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพการแปล และสามารถนำผลการศึกษาวิจัยมาเสนอแนะการแปลชื่อโบราณสถานอื่น ๆ หรือสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่ยังไม่ได้แปลเป็นภาษาจีน หรือสามารถนำผลการศึกษาวิจัยมาต่อยอดในการแปลชื่อเฉพาะด้านอื่น ๆ ต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์วิธีการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเสนอแนวทางการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำข้อมูลชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ถูกแปลเป็นภาษาจีนมาจากแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ฉบับภาษาจีน โดยสำนักพิมพ์ Sinomap เป็นผู้เรียบเรียง จำนวนทั้งสิ้น 78 รายชื่อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำรายชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 78 รายชื่อ มาจัดประเภทกลวิธี การแปล หลังจากนั้นเลือกเฉพาะกลวิธีถอดเสียงนำมาวิเคราะห์โดยใช้เกณฑ์การถอดเสียงของ Pei Xiaorui (2018) จำนวน 7 ข้อ เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

เกณฑ์การแปลแบบถอดเสียงของ Pei Xiaorui

ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์การแปลแบบถอดเสียงของ Pei Xiaorui (2018) จำนวน 7 ข้อมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย 1) ถอดเสียงแบบหนึ่งพยางค์เสียงภาษาไทยต่อหนึ่งพยางค์เสียงภาษาจีน 2) ยึดพยางค์เสียงที่ใกล้เคียงในการถอดเสียง 3) หลีกเลี่ยงการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่มีเสียงอ่านหลายเสียง 4) พยายามใช้ตัวอักษรจีนที่มีความถี่ในการใช้สูง 5) หลีกเลี่ยงการใช้ตัวอักษรจีนที่ไม่เหมาะสมหรืออักษรที่มีความหมายในเชิงลบ 6) หลีกเลี่ยงการใช้อักษรที่เป็นคำเสริมน้ำเสียง คำอุทาน คำสรรพนาม คำกริยา และคำเลียนเสียง 7) หลีกเลี่ยงการใช้อักษรจีนที่เรียงร้อยเข้าด้วยกันแล้วเกิดเป็นคำที่มีความหมายเป็นคำอื่น ในของส่วนเกณฑ์ข้อ 8-9 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทับศัพท์ตามประเพณีนิยม และการแปลชื่อเฉพาะบางคำในภาษาไทยที่ถอดเสียงมาจากภาษาถิ่นของจีน เมื่อแปลกลับเป็นภาษาจีนต้องใช้คำที่เป็นที่ยอมรับในภาษาจีนจะบัญญัติขึ้นใหม่เองไม่ได้ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงไม่นำมาวิเคราะห์

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การวิเคราะห์วิธีการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลวิธีการแปลที่พบ

กลวิธีการแปล	จำนวน	ร้อยละ
การถอดเสียง	40	51.28
การแปลความหมาย	22	28.21
การถอดเสียงผสมการแปลความหมาย	6	7.69
ไม่มีที่มาของข้อมูลการแปล	10	12.82

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์รายชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 78 รายชื่อ พบว่า ชื่อโบราณสถานที่ใช้กลวิธีการถอดเสียง มีจำนวนมากที่สุด รวม 40 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 51.28 รองลงมาคือ กลวิธีการแปลความหมาย มีจำนวน 22 รายชื่อ (ร้อยละ 28.21) ไม่มีที่มาของข้อมูลการแปล มีจำนวน 10 รายชื่อ (ร้อยละ 12.82) และกลวิธีการถอดเสียงผสมการแปลความหมาย มีจำนวน 6 รายชื่อ (ร้อยละ 7.69) ตามลำดับ ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะอธิบายเฉพาะกลวิธีการถอดเสียงชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่จากภาษาไทยเป็นภาษาจีนเท่านั้น โดยเกณฑ์ในการวิเคราะห์การแปลแบบถอดเสียงผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ 裴晓睿 เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ จำนวน 7 ข้อ ซึ่งพบว่ามีชื่อโบราณสถาน ๓ ที่ผ่านเกณฑ์การแปลแบบถอดเสียงทั้งสิ้น 18 รายชื่อ ซึ่งมีการถอดเสียงแบบหนึ่งพยางค์เสียงภาษาไทยต่อหนึ่งพยางค์เสียงภาษาจีน ถอดเสียงโดยยึดพยางค์เสียงภาษาจีนที่ใกล้เคียงกับภาษาไทยในการถอดเสียง ไม่ใช้ตัวอักษรจีนที่มีเสียงอ่านหลายหลายเสียง เลือกใช้ตัวอักษรจีนที่มีความถี่ในการใช้สูง พบบ่อย และเขียนง่าย เลือกใช้อักษรจีนที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดความหมายลบ หรือกำกวม ไม่ใช้อักษรจีนที่เป็นคำเสริมน้ำเสียง คำอุทาน คำสรรพนาม คำกริยา และคำเลียนเสียงต่าง ๆ และหลีกเลี่ยงการใช้อักษรจีนที่เรียงร้อยเข้าด้วยกันแล้วเกิดเป็นคำที่มีความหมายเป็นคำอื่นอย่างไรก็ตาม แต่ยังคงพบปัญหา คือ พยางค์ภาษาไทยเสียงเดียวกันแต่กลับใช้ตัวอักษรจีนที่ต่างกันในการถอดเสียง เช่น

ตัวอย่างที่ 1 ภาษาต้นฉบับ วัดนันทาราม

ภาษาแปล 楠塔蓝寺 (Nántǎlán Sì)

ภาษาต้นฉบับ วัดบุพพาราม

ภาษาแปล 布帕兰寺 (Bùpàlán Sì)

จากตัวอย่างที่ 1 จะเห็นว่าอักษรจีนที่ใช้ถ่ายเสียงภาษาไทยคำว่า “ราม” มีการใช้อักษรจีนที่ต่างกันคือ “藍” และ “兰” ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การถอดเสียงพยางค์ภาษาไทยคำเดียวกันเป็นภาษาจีนควรเลือกใช้อักษรจีนเดียวกัน ถึงแม้ว่าอักษรภาษาจีนของทั้งสองคำจะถอดเสียงตรงกันว่า (lán) แต่ผู้แปลควรพิจารณาในส่วนของความหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจกำหนดให้อักษรจีนคำว่า “兰” แทนคำว่า “ราม” ซึ่งมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับคำว่าล่านา หรือ “兰纳” ในภาษาจีน และควรใช้คำนี้ในการถอดเสียงโดยตลอดเพื่อความเป็นเอกภาพในการถอดเสียง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้นำชื่อโบราณสถานที่ถอดเสียงเป็นภาษาจีนที่พบปัญหา นำมาแยกประเด็นเพื่อวิเคราะห์ในตารางที่ 2 โดยได้แสดงให้เห็นภาพรวมของผลการวิเคราะห์ ซึ่งจะขออภิปรายประเด็นปัญหาที่พบ และข้อสังเกตของผู้วิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ โดยอ้างอิงเกณฑ์การแปลแบบถอดเสียงของ Pei Xiaorui (2018) ด้านเสียงภาษาจีน และด้านอักษรภาษาจีน จำนวน 7 ข้อ ที่กล่าวมาข้างต้น

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของปัญหาที่พบจากการแปลแบบถอดเสียง

รายการประเมิน	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาจำนวนพยางค์เสียงภาษาไทยไม่ตรงกับพยางค์เสียงภาษาจีนในการถอดเสียง	3	7.5
2. ปัญหาในการเลือกพยางค์เสียงในภาษาจีนที่ต่างจากพยางค์เสียงในภาษาไทย	16	40.0
3. ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่มีเสียงอ่านหลายเสียง	8	20.0
4. ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่มีความถี่ในการใช้ต่ำ	0	0
5. ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่ไม่เหมาะสม เกิดความหมายลบ	1	2.5
6. ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เป็นคำเสริมน้ำเสียง คำอุทาน คำสรรพนาม คำกริยา และคำเลียนเสียง	4	10.0
7. ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เรียงร้อยเข้าด้วยกันแล้วเกิดเป็นคำที่มีความหมายเป็นคำอื่น	8	20.0
รวม	40	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ชื่อโบราณสถาน ๆ จำนวน 40 แห่งที่ใช้การแปลแบบถอดเสียง พบปัญหามากที่สุด คือ ปัญหาในการเลือกพยางค์เสียงในภาษาจีนที่เหมือนหรือใกล้เคียงพยางค์เสียงในภาษาไทย 40% รองลงมา คือ ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่มีเสียงอ่านหลายเสียง 20% ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เป็นคำเสริมน้ำเสียง คำอุทาน คำสรรพนาม คำกริยา และคำเลียนเสียง 10% ปัญหาจำนวนพยางค์เสียงภาษาไทยไม่ตรงกับพยางค์เสียงภาษาจีนในการถอดเสียง 7.5% และปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่ไม่เหมาะสม เกิดความหมายลบ 2.5% ส่วนประเด็นการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่มีความถี่ในการใช้ต่ำนั้น ไม่พบปัญหาสำหรับงานวิจัยนี้

1.1 ปัญหาจำนวนพยางค์เสียงภาษาไทยไม่ตรงกับพยางค์เสียงภาษาจีนในการถอดเสียง

ปัญหาจำนวนพยางค์เสียงภาษาไทยไม่ตรงกับพยางค์เสียงภาษาจีนในการถอดเสียงนั้น แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1) การถอดเสียงแบบเพิ่มพยางค์

การถอดเสียงแบบเพิ่มพยางค์ คือ การถอดเสียงของพยางค์ในภาษาไทยเป็นพยางค์ในภาษาจีน โดยใช้อักษรจีนที่ออกเสียงเหมือนหรือใกล้เคียงมาแทนที่เสียงพยางค์ในภาษาไทย โดยการแทนที่ในบางคำที่เป็นคำควบกล้ำ ทร หรือ คำควบกล้ำไม่แท้ต่าง ๆ เพื่อให้ได้เสียงที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด ทำให้จำนวนพยางค์ในภาษาจีนมีมากกว่าจำนวนพยางค์ในภาษาไทย เช่น

ตัวอย่างที่ 2 ภาษาต้นฉบับ วัดท่าศรีโฆง

ภาษาแปล 他斯里孔寺 (Tāsīlikǒng Sì)

จากตัวอย่างที่ 2 จะเห็นว่า “ท่าศรีโฆง” ถูกแทนเสียงด้วยอักษรจีนคำว่า “他斯里孔” เมื่อนำมาเทียบกันจะพบว่า คำในภาษาไทยมีเพียง 3 พยางค์ ส่วนคำในภาษาจีนมี 4 พยางค์ โดยจุดแตกต่างอยู่ที่ การถอดเสียงคำว่า “ศรี” เนื่องจาก “ศรี” เป็นคำควบกล้ำไม่แท้ และในภาษาจีนไม่มีคำควบกล้ำ ดังนั้น จึงไม่สามารถหาคำที่ออกเสียงเหมือนหรือใกล้เคียงใน 1 พยางค์มาแทนที่ได้ ผู้แปลจึงใช้การถอดเสียงแบบเพิ่มพยางค์เข้าไปเพื่อให้เสียงอ่านในภาษาจีนมีความใกล้เคียงกับเสียงอ่านในภาษาไทยมากที่สุด โดยคำที่นำมาแทนที่ก็คือ “斯里” ซึ่งเมื่ออ่านติดกันจะได้เสียงที่คล้ายกับเสียงอ่านของ “ศรี”

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า การแปลแบบถอดเสียงที่กล่าวมาข้างต้นผู้แปลควรปรับเสียงในการถอดเสียงภาษาจีนให้สอดคล้องกับภาษาไทย และกำหนดให้เป็นรูปแบบเดียวกัน เช่น หากเป็นคำควบกล้ำ ทร ควรตัดเสียงควบกล้ำออกมากกว่าการเพิงพยางค์เสียงเข้าไป หรือหากเป็นคำควบกล้ำไม่แท้ควรถอดเสียงด้วยอักษรพยางค์เดียว ซึ่งอาจเลือกใช้พยางค์ภาษาจีนคำว่า “喜” ซึ่งหมายถึง สิริมงคล แทน

2) การถอดเสียงแบบตัดพยางค์

การถอดเสียงแบบตัดพยางค์ คือ การถอดเสียงของพยางค์ในภาษาไทยเป็นพยางค์ในภาษาจีนโดยใช้ตัวอักษรจีนที่ออกเสียงเหมือนหรือใกล้เคียงมาแทนที่เสียงพยางค์ในภาษาไทย แต่จะนำมาแทนที่เฉพาะบางส่วนที่เป็นส่วนสำคัญ และบางส่วนจะถูกตัดทิ้ง เพื่อให้คำในภาษาจีนมีความกระชับ อ่านง่าย เช่น

ตัวอย่างที่ 3 ภาษาต้นฉบับ วัดศรีสุพรรณ

ภาษาแปล 素攀寺 (Sùpān Sì)

ตัวอย่างที่ 4 ภาษาต้นฉบับ วัดแสนเมืองมาหลวง

ภาษาแปล 孟玛垄寺 (Mèngmǎluǎn Sì)

จาก ตัวอย่างที่ 3 จะเห็นว่า “ศรีสุพรรณ” ถูกแทนเสียงด้วย อักษรจีน คำว่า “素攀” (Sùpān) ซึ่งถอดมาเฉพาะคำว่า “สุพรรณ” โดยได้ตัดการแปลคำว่า “ศรี” ออกไป หรือ จากตัวอย่างที่ 4 จะเห็นว่า ผู้แปลเลือกถอดเสียงเฉพาะคำว่า “เมืองมาหลวง” (孟玛垄) (Mèngmǎluǎn) และตัด “แสน” ทิ้งเพื่อให้การออกเสียงเป็นภาษาจีนนั้นกระชับขึ้น

จากตัวอย่างดังกล่าว ปัญหาการเพิ่มพยางค์หรือตัดพยางค์จะส่งผลให้ชื่อภาษาไทยและภาษาจีนขาดความเชื่อมโยงกัน และยิ่งไปกว่านั้นหากพยางค์เสียงในภาษาจีนกลางมีความแตกต่างไปจากพยางค์เสียงในภาษาไทยด้วยแล้ว และยังมีกรเพิ่มหรือตัดคำก็จะยิ่งทำให้ชื่อของภาษาจีนมีความแตกต่างจากชื่อของภาษาไทยมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งอาจจะทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนได้

1.2 ปัญหาในการเลือกพยางค์เสียงในภาษาจีนที่ต่างจากพยางค์เสียงในภาษาไทย

ปัญหาในการเลือกพยางค์เสียงในภาษาจีนที่ต่างจากพยางค์เสียงในภาษาไทยมีจำนวนมากที่สุดเนื่องจากลักษณะของหน่วยเสียงในภาษาไทยและภาษาจีน คือ เสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ และเสียงพยัญชนะท้ายแตกต่างกัน ทำให้การถอดเสียงภาษาไทยเป็นภาษาจีนมีข้อจำกัด ส่งผลให้การถอดเสียงไม่ตรงกันในบางส่วน เช่น

ตัวอย่างที่ 5 ภาษาต้นฉบับ วัดเกตการาม

ภาษาแปล 可卡戎寺 (Kěkāróng Sì)

ตัวอย่างที่ 6 ภาษาต้นฉบับ วัดร่ำเปิง

ภาษาแปล 戎蓬寺 (Róngpéng Sì)

ตัวอย่างที่ 7 ภาษาต้นฉบับ วัดศรีปิงเมือง

ภาษาแปล 锡丙芒寺 (Xībǐngmáng Sì)

จาก ตัวอย่างที่ 5 จะเห็นว่า “เกตการาม” ถอดเสียงโดยใช้อักษรภาษาจีนว่า “可卡戎” (Kěkāróng) คำว่า “ราม” ผู้แปลเลือกใช้พยางค์เสียงภาษาจีน “戎” (róng) ซึ่งเป็นพยางค์เสียงที่ค่อนข้างแตกต่างจากพยางค์เสียงในภาษาไทยมาก ซึ่งผู้แปลอาจเลือกพยางค์เสียงภาษาจีนที่ใกล้เคียงกับพยางค์เสียงภาษาไทย เช่น “兰” (lán) “蓝” (lán) แทน

จาก ตัวอย่างที่ 6 จะเห็นว่า ร่ำเปิง ถอดเสียงโดยใช้อักษรภาษาจีนว่า “戎蓬” (Róngpéng) คำว่า “ร่ำ” ผู้แปลเลือกใช้พยางค์เสียงภาษาจีน “戎” (róng) ซึ่งเป็นพยางค์เสียงที่ค่อนข้างแตกต่างจากพยางค์เสียงในภาษาไทยมาก ซึ่งผู้แปลอาจเลือกพยางค์เสียงภาษาจีนที่ใกล้เคียงกับพยางค์เสียงภาษาไทย เช่น “兰” (lán) “蓝” (lán) แทน และคำว่า เปิง ผู้แปลอาจเลือกใช้พยางค์เสียงภาษาจีน “蓬” (péng) ซึ่งถ้าหากพิจารณาเฉพาะเสียงที่ใกล้เคียงแล้วพบว่า คำว่า “蚌” (bèng) และ “迸” (bèng) จะมีพยางค์เสียงที่ใกล้เคียงมากกว่า แต่ถ้าพิจารณาถึงเกณฑ์เรื่องการใช้อักษรจีนที่มีเสียงอ่านเพียงเสียงเดียวแล้วคำว่า “蚌” อาจเหมาะสมน้อยกว่า “蓬” เนื่องจากคำว่า “蚌” สามารถอ่านได้ 2 เสียง คือ bèng และ bàng หรือ หากพิจารณาถึงการใช้อักษรที่มีความถี่ในการใช้สูง “迸” (bèng) จะมีความถี่ในการใช้ออกเสียงในชั้นที่ 2 ซึ่งลักษณะสำคัญของตัวอักษรที่มีความถี่ในการใช้ชั้นที่ 2 จะพบเห็นไม่บ่อยในชีวิตประจำวัน

¹ การพิจารณาความถี่ของการใช้อักษรจีน วิจัยอ้างอิงความถี่ในการใช้มาจาก Tongyong Guifan Hanzi Biao (ตารางอักษรจีนมาตรฐาน) 201

จากตัวอย่างที่ 7 จะเห็นว่า “ศรีปึงเมือง” ถอดเสียงโดยใช้อักษรภาษาจีนว่า “锡丙芒” (Xībīngmáng) คำว่า ศรี ผู้แปลเลือกใช้พยางค์เสียงภาษาจีน “锡” (xī) ซึ่งถ้าหากพิจารณาเฉพาะเรื่องของพยางค์เสียงที่ใกล้เคียงกับพยางค์เสียงในภาษาไทยนั้น ก็ถือได้ว่าเป็นอีกคำที่เหมาะสม แต่ถ้าผู้แปลจะนำเรื่องของความหมายมาพิจารณาร่วมด้วย แล้วเลือกคำที่มีพยางค์เสียงใกล้เคียงด้วยก็จะยิ่งทำให้การแปลมีความหมายไปด้วยโดยอาจเลือก “喜” (xǐ) เพื่ออาศัยพยางค์เสียงที่ใกล้เคียง พร้อมกับดึงความหมายเกี่ยวกับ “สิริมงคล” ที่สอดคล้องกับความหมายในภาษาไทยด้วย ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นการเลือกเสียงที่ใกล้เคียงด้วยและความหมายสอดคล้องกับต้นฉบับด้วยมีความเป็นไปได้ค่อนข้างยาก แต่ถ้าสามารถทำได้ ผู้แปลควรพิจารณาในประเด็นดังกล่าวในการถอดเสียงด้วย

จากตัวอย่างดังกล่าว นอกจากจะต้องพิจารณาพยางค์เสียงภาษาจีนที่เหมือนหรือใกล้เคียงกับพยางค์เสียงในภาษาไทยแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความหมายและตัวอักษรที่มีความถี่ในการใช้สูงอีกด้วย หรือถ้าพบกรณีที่เสียงพยางค์ภาษาจีนเหมือนกับพยางค์เสียงภาษาไทยมากที่สุด แต่ความหมายไม่ดี ผู้แปลควรเลือกเสียงที่ใกล้เคียงแต่มีความหมายที่ดีมากกว่า หรือ อาจจะเป็นในกรณีที่ใช้อักษรจีนที่มีความถี่ในการใช้สูง หรือพบบ่อย แต่ความหมายไม่ดี ผู้แปลควรเลือกอักษรที่อาจจะเลือกตัวอักษรที่มีความถี่ในการใช้ไม่สูงเท่าแต่มีความหมายที่ดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า เกิดปัญหาในการใช้พยางค์เสียงภาษาจีนที่ต่างกันในการถอดเสียงพยางค์ในภาษาไทยที่เหมือนกัน พร้อมทั้งมีบางกรณีที่ใช้พยางค์เสียงภาษาจีนที่เหมือนกันในการถอดเสียงพยางค์ภาษาไทยที่ต่างกันอีกด้วย เนื่องจากลักษณะของหน่วยเสียงในภาษาไทยและภาษาจีนแตกต่างกัน

1.3 ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่มีเสียงอ่านหลายเสียง

ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่มีเสียงอ่านหลายเสียงมีอยู่ค่อนข้างมาก เนื่องจากตัวอักษรจีนบางตัวมีหลายเสียงอ่านในการถอดเสียงชื่อเฉพาะจากพยางค์เสียงในภาษาไทยเป็นพยางค์เสียงในภาษาจีน จึงควรหลีกเลี่ยงอักษรจีนที่อ่านได้หลายเสียง เพราะจะทำให้ผู้อ่านสับสนว่าควรออกเสียงอย่างไรเช่น

ตัวอย่างที่ 8 ภาษาต้นฉบับ วัดโลกโมฬี

ภาษาแปล 罗摩利寺 (Luómóli Sì)

ตัวอย่างที่ 9 ภาษาต้นฉบับ วัดศรีดอนไชย

ภาษาแปล 锡侗猜寺 (Xídòngcāi Sì)

จาก ตัวอย่างที่ 8 จะเห็นว่า อักษรภาษาจีนคำว่า “摩” สามารถออกเสียงได้ทั้ง mó และ mā แม้ว่าเสียงที่พบบ่อย คือ (mó) แต่ก็ยังคงเป็นอักษรที่มีเสียงอ่านมากกว่าหนึ่งเสียง โดยอาจเลือกอักษรจีนคำว่า “墨” (mò) ซึ่งมีเสียงอ่านเพียงเสียงเดียวแทนก็ได้

จาก ตัวอย่างที่ 9 จะเห็นว่า อักษรภาษาจีนคำว่า “侗” สามารถออกเสียงได้ 3 เสียง คือ dòng tóng หรือ tǒng โดยเฉพาะเสียงอ่านพยัญชนะที่ต่างกับของ d และ t ในระบบสัทอักษรจีน จะยิ่งทำให้ผู้อ่านสับสนว่าควรออกเสียงใด

1.4 ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่มีความถี่ในการใช้ต่ำ

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ไม่พบปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่มีความถี่ในการใช้ต่ำ ซึ่งยึดประกาศของคณะมนตรีรัฐกิจสาธารณรัฐประชาชนจีน (国务院) ใน Tongyong Guifan Hanzi Biao (ตารางอักษรจีนมาตรฐาน) 2018 โดยแบ่งรายการอักษรจีนออกเป็น 3 ระดับ

ซึ่งจากการวิเคราะห์อักษรจีนที่ใช้แปลชื่อโบราณสถาน ๆ ของงานวิจัยฉบับนี้ ล้วนเป็นรายการอักษรที่อยู่ในระดับที่หนึ่ง ซึ่งมีการใช้บ่อย และเป็นที่ยอมรับ บุคคลทั่วไปสามารถอ่านได้ง่าย จึงถือว่าการเลือกใช้ตัวอักษรจีนในการถอดเสียงครั้งนี้ทำได้เป็นอย่างดี

1.5 ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่ไม่เหมาะสม เกิดความหมายลป

ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่ไม่เหมาะสม เกิดความหมายลป เป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญ เนื่องจากอักษรจีนหลายตัวเป็นอักษรที่มีเสียงอ่านหลายเสียง หรือเป็นคำที่ออกเสียงเหมือนกันแต่รูปต่างกัน และความหมายต่างกัน เช่น

ตัวอย่างที่ 10 ภาษาต้นฉบับ วัดพระสิงห์
ภาษาแปล 帕辛寺 (Pàxīn Sì)

จากตัวอย่างที่ 10 จะเห็นว่า “พระสิงห์” ถอดเสียงโดยใช้อักษรภาษาจีนว่า “帕辛” (Pàxīn) คำว่า สิงห์ ผู้แปลเลือกใช้พยางค์เสียงภาษาจีน “辛” (xīn) ซึ่งเป็นพยางค์เสียงที่ใกล้เคียงกับพยางค์เสียงในภาษาไทย แต่ถ้าพิจารณาความหมายด้วยแล้ว “辛” (xīn) จะให้ความหมายเกี่ยวกับ ลำบาก เหนื่อยยาก ซึ่งผู้แปลอาจเลือกพยางค์เสียงภาษาจีนที่ใกล้เคียงกับพยางค์เสียงภาษาไทย และเป็นคำที่มีความหมายดี เช่น “幸” (xìng) ที่มีความหมายเกี่ยวกับความสุข หรือ “星” (xīng) ที่หมายถึง ดาว

อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นคำที่เป็นที่ยอมรับแพร่หลายในภาษาฉบับแปลแล้ว เช่น วัดพระสิงห์ เป็นโบราณสถานที่สำคัญในจังหวัดเชียงใหม่ที่คนจีนส่วนใหญ่รู้จัก และชื่อภาษาจีนเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป และใช้กันมานานแล้ว อาจใช้ต่อไปตามเดิม

แต่หาก เป็นกรณีที่ไม่มีผู้แปลชื่อเฉพาะนั้น ๆ เป็นภาษาจีนมาก่อน หรือหากผู้แปลเห็นว่าคำแปลที่มีไม่เหมาะสม ก็อาจคิดคำแปลใหม่ขึ้นก็ได้ โดยต้องเป็นคำที่ยังไม่ได้ใช้กันทั่วไป หากต้องถอดเสียงก็ต้องเลือกตัวอักษรที่มีเสียงใกล้เคียงกับชื่อเดิม ความหมายดีและเขียนไม่ยากเกินไป ควรให้ความสำคัญกับความหมายของตัวอักษรเป็นสำคัญ หากเสียงใกล้เคียงกว่า แต่พิจารณาแล้วเห็นว่าความหมายไม่ดีก็จำเป็นต้องเลือกเสียงใกล้เคียงน้อยกว่าแต่ความหมายดีกว่า อักษรที่เลือกไม่ควรเป็นอักษรที่เขียนยากหรือไม่นิยมใช้ และไม่ควรเลือกอักษรที่จะทำให้ความหมายสับสน

1.6 ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เป็นคำเสริมน้ำเสียง คำอุทาน คำสรรพนาม คำกริยา และคำเลียนเสียง

ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เป็น คำอุทาน คำสรรพนาม และคำกริยาอยู่ด้วย โดยเฉพาะ คำสรรพนามคำว่า “他” ซึ่งคำเหล่านี้จะไปผสมกับคำอื่นแล้วก่อให้เกิดความหมายใหม่ ดังรายละเอียดในประเด็น 1.7 ได้

ตัวอย่างที่ 11 ภาษาตันฉับ วัดเกตการาม
ภาษาแปล 可卡戎寺 (Kěkāróng Sì)

ตัวอย่างที่ 12 ภาษาตันฉับ วัดท่าสะท้อน
ภาษาแปล 他沙堆寺 (Tāshādūi Sì)

จาก ตัวอย่างที่ 11 จะเห็นว่า “เกตการาม” ถอดเสียงโดยใช้อักษรภาษาจีนว่า “可卡戎” (Kěkāróng) คำว่า “可” เป็นคำกริยา แปลว่า ได้ โดยอาจเปลี่ยนมาใช้คำว่า “阁” (gé) ซึ่งมีเสียงใกล้เคียงกับพยางค์เสียงในภาษาไทยและความหมายเกี่ยวข้องกับ หอ

จาก ตัวอย่างที่ 12 จะเห็นว่า “ท่าสะท้อน” ถอดเสียงโดยใช้อักษรภาษาจีนว่า “他沙堆” (Tāshādūi) คำว่า “他” เป็นคำสรรพนาม แปลว่า เขา โดยอาจเปลี่ยนมาใช้คำว่า “塔” (tǎ) ซึ่งมีเสียงใกล้เคียงกับพยางค์เสียงในภาษาไทยและความหมายเกี่ยวข้องกับ เจดีย์

1.7 ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เรียงร้อยเข้าด้วยกันแล้วเกิดเป็นคำที่มีความหมายเป็นคำอื่น

ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เรียงร้อยเข้าด้วยกันแล้วเกิดเป็นคำที่มีความหมายเป็นคำอื่น ซึ่งจะทำให้ชื่อเฉพาะนั้นสื่อความหมายเป็นอย่างอื่น และทำให้ “รูป” ถูกตัดออกไป “ตัวตน” ของสัญลักษณ์นั้น ๆ จึงขาดหายไปด้วยและเกิด “รูป” ใหม่ในภาษาฉับแปลที่ไม่สามารถเป็นสัญลักษณ์ของ “ตัวตน” ในภาษาตันฉับได้ เช่น

ตัวอย่างที่ 13 ภาษาตันฉับ วัดพวกแต้ม
ภาษาแปล 福点寺 (Fúdiǎn Sì)

ตัวอย่างที่ 14 ภาษาตันฉับ วัดยางกง
ภาษาแปล 阳光寺 (Yángguāng Sì)

จากตัวอย่างที่ 13 จะเห็นว่า “พวกแต้ม” ถอดเสียงโดยใช้อักษรภาษาจีนว่า “福点” (Fúdiǎn) เป็นการแปลเสียงในภาษาไทย แต่ “福点” มีความหมายในภาษาจีน หมายถึง “โชคลาภ” ซึ่งอาจส่งผลให้เข้าใจผิดว่า วัดพวกแต้มมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องโชคลาภ แต่อันที่จริงแล้ววัดพวกแต้มกับ “โชคลาภ” อาจจะไม่มีความเกี่ยวข้องกันแต่อย่างใด จึงควรเลือกตัวอักษรอื่นในการถอดเสียง เช่น “帕登” (Pàdēng) เป็นต้น

จากตัวอย่างที่ 14 จะเห็นว่า “ยางกง” ถอดเสียงโดยใช้อักษรภาษาจีนว่า “阳光” เป็นการเลียนเสียงที่ใกล้เคียงกับเสียงในภาษาไทย แต่ “阳光” หมายถึง แสงแดด อาจจะทำให้คนจีนเข้าใจผิดว่าเป็นวัดที่ความเกี่ยวข้องกับแสงแดด จึงควรเลือกใช้ตัวอักษรอื่นที่ไม่ก่อให้เกิดความหมายอื่นแทน เช่น ถอดเสียงเป็น “杨光” (yángguāng) หรือ “扬光” (yángguāng) หรือ “央光” (yāngguāng)

2. แนวทางการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ถูกต้องเหมาะสมดังต่อไปนี้

2.1 ควรเลือกพยางค์เสียงในภาษาจีนที่เหมือนหรือใกล้เคียงพยางค์เสียงในภาษาไทยให้มากที่สุด และถ้าพยางค์เสียงในภาษาจีนมีใกล้เคียงกันหลายตัว ให้พิจารณาเลือกพยางค์เสียงที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับชื่อนั้น ๆ หรือมีความหมายดี และเป็นอักษรที่พบบ่อยมาเป็นปัจจัยในการพิจารณาไปด้วย เช่น เลือกใช้ตัวอักษรจีนคำว่า “兰” (lán) แทนที่คำว่า “ราม” ซึ่งมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับคำว่าลำนนา “兰纳” มากกว่าจะเลือกอักษรจีนคำว่า “蓝” (lán) ที่หมายถึง สีน้ำเงิน หรือการถอดเสียงคำว่า “ศรี” มีพยางค์เสียงภาษาจีนที่เหมือนมากที่สุดคือ “席” (xí) หมายถึง ที่นั่ง ตำแหน่ง หรือพยางค์เสียงใกล้เคียงคือ “喜” (xǐ) หมายถึง สิริมงคล “西” (xī) หมายถึง ทิศตะวันตก “锡” (xī) หมายถึง แร่ดีบุก จะเห็นว่าเสียงที่เหมือนที่สุดได้ความหมายที่ไม่สัมพันธ์กับความหมายในต้นฉบับ แต่เสียงที่ใกล้เคียงคือ “喜” (xǐ) นั้นให้ความหมายที่สัมพันธ์กับความหมายในภาษาต้นฉบับมากที่สุด ดังนั้นในกรณีที่มีความเป็นไปได้ว่า เสียงในภาษาจีนใกล้เคียงกับเสียงในภาษาไทย และมีความหมายสัมพันธ์ด้วยให้พิจารณาเลือกพยางค์เสียงที่ “เสียงได้ ความหมายดี”

2.2 ควรใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่มีเสียงอ่านเพียงเสียงเดียว หรือถ้าพยางค์เสียงนั้นอ่านได้หลายเสียง ควรเลือกที่เสียงพยัญชนะและเสียงสระเหมือนกัน แต่ออกเสียงวรรณยุกต์ต่างกันก่อน เช่น “沙” สามารถอ่านได้ทั้ง (shà, shā) “合” สามารถอ่านได้ทั้ง (hā, hǎ, hè) มากกว่าการเลือกพยางค์เสียงที่เสียงพยัญชนะต่างกัน เช่น “伺” ที่สามารถอ่านได้ทั้ง (dòng, tóng, tǒng) หรือเสียงสระต่างกัน เช่น “摩” ที่สามารถอ่านได้ทั้ง (mó, mā) ซึ่งจะยิ่งทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนไม่ทราบว่าจะควรอ่านอย่างไร ซึ่งทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการแปลที่แท้จริงได้

2.3 หลีกเลี่ยงการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เรียงร้อยเข้าด้วยกันแล้วเกิดเป็นคำที่มีความหมายเป็นคำอื่น ซึ่งจะทำให้ชื่อเฉพาะนั้นสื่อความหมายเป็นอย่างอื่น เช่น เลือกใช้พยางค์เสียง “沙堆” (shā duī) แทนที่พยางค์เสียงภาษาไทยคำว่า “สะตอย” ซึ่งความหมายในภาษาจีนของคำว่า “沙堆” (shā duī) หมายถึง กองทราย เนินทราย หรือ เลือกใช้พยางค์เสียง “奔浪” (bēn làng) แทนที่พยางค์เสียงภาษาไทยคำว่า “บุญเรือง” ซึ่งความหมายในภาษาจีนของคำว่า “奔浪” (bēn làng) หมายถึง เคลื่อนที่ พนजर ซึ่งในกรณีดังกล่าวอาจจะทำให้การแปลสื่อความหมายที่คลาดเคลื่อนออกไปได้ หรืออาจทำให้ “ตัวตน” ของสถานที่นั้น ๆ หายไปได้

2.4 หลีกเลี่ยงการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เป็นคำเสริมน้ำเสียง คำอุทาน คำสรรพนาม คำกริยา และคำเลียนเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชื่อสถานที่ในภาษาไทยมักมีคำว่า “ท่า” “ผา” “ป่า” “ศรี” ไม่ควรใช้อักษรจีน “他” (tā) “怕” (pà) “吧” (ba) “是” (shì) แต่ควรใช้อักษรจีน “塔” (tǎ) “帕” (pà) “巴” (bā) “喜” (xǐ) แทนจะเหมาะสมกว่า

2.5 ควรเลือกพยางค์เสียงในภาษาจีนที่มีจำนวนเท่ากับพยางค์เสียงในภาษาไทย โดยตัดเสียงควบกล้ำ ร ล ออก เช่น คำว่า “ศรี” ควรใช้พยางค์เสียง “喜” (xǐ) แทนพยางค์เสียง “斯里” (sī lì) และเมื่อตัดแล้วควรกำหนดรูปแบบการใช้แบบเดียวกันทั้งหมด กล่าวคือ พยางค์เสียงภาษาไทยเหมือนกัน ให้ใช้ตัวอักษรภาษาจีนตัวเดียวกันทั้งหมด

2.6 เมื่อแปลเสร็จต้องตรวจทานโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลที่ชำนาญทั้งภาษาไทยและภาษาจีน เนื่องจากการแปลแบบถอดเสียงนั้นใช้หลักเกณฑ์การศึกษาเปรียบเทียบเพื่อหาความคล้ายคลึง และความ

แตกต่างของภาษา 2 ภาษา ในทุกระดับของภาษา คือ เสียง สำหรับการถ่ายทอดชื่อเฉพาะ คำ ประโยค และรวมไปถึงความหมายและวัฒนธรรมอันมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภาษาด้วย

จากการศึกษาวิเคราะห์ชื่อโบราณในครั้งนี จำนวน 78 รายชื่อ นั้น พบว่ามีการแปลผิดจำนวน 4 รายชื่อ คิดเป็นร้อยละ 5.13 ซึ่งมีอัตราการแปลผิดค่อนข้างสูง การแปลผิดดังกล่าวเกิดจากความไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับเสียงของภาษาไทยที่ผู้แปลไม่สามารถแยกความแตกต่างได้ เช่น คำว่า “เต้า” ในชื่อวัดกุเต้า ผู้แปลเข้าใจเป็น “เต้า” จึงแปลโดยใช้ภาษาจีนว่า “龟” คำว่า “ดับ” ในชื่อวัดดับภัย ผู้แปลเข้าใจเป็น “ดาบ” จึงแปลโดยใช้ภาษาจีนว่า “剑” คำว่า “ฟอน” ในชื่อวัดฟอนสร้อย ผู้แปลเข้าใจเป็น “ฝน” จึงแปลโดยใช้ภาษาจีนว่า “雨” คำว่า “กาย” ในชื่อวัดเมืองกาย ผู้แปลเข้าใจเป็น “ไก” จึงแปลโดยใช้ภาษาจีนว่า “鸡” เป็นต้น หรือกรณีการแปลคำบอกลักษณะที่ไม่เหมาะสม เช่น คำว่า “น้อย” “หลวง” “นอก” “ใน” ว่า “小” “大” “外” “内” ซึ่งควรจะแปลโดยใช้การถอดเสียง เนื่องจากคำดังกล่าวได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเฉพาะไปแล้ว หากแยกแปลจะทำให้ “รูป” ถูกตัดออกไป “ตัวตน” ของสัญลักษณ์นั้น ๆ จึงขาดหายไปด้วย และเกิด “รูป” ใหม่ในภาษาฉบับแปลที่ไม่สามารถเป็นสัญลักษณ์ของ “ตัวตน” ในภาษาต้นฉบับได้ ดังนั้นจึงควรถอดเสียงคำดังกล่าวโดยใช้พยางค์เสียงภาษาจีนว่า “囡” (nān) “盞” (luán) “诺” (nuò) “奈” (nài) แทนซึ่งจะมีความเหมาะสมมากกว่า หรือคำว่า “เจตีย์” ที่เป็นส่วนหนึ่งของชื่อเฉพาะไปแล้วควรจะแปลโดยใช้การถอดเสียงเป็น “柴迪” (cháidí) หรือ “杰迪” (jiédí) เช่น วัดเจตีย์หลวง แปลเป็น “柴迪龙”

นอกจากนี้ก่อนเริ่มลงมือในการแปลผู้แปลควรทราบประวัติความเป็นมาต่าง ๆ ของชื่อสถานที่ที่จะแปลด้วย เพราะในบางครั้งนอกจากจะหาเสียงเทียบเคียงจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนแล้ว ยังต้องพิจารณาเลือกอักขระว่าจะให้พยางค์เสียงจากอักขระจีนตัวไหนถึงจะเหมาะสม และในการเลือกตัวอักขระที่เหมาะสมควรพิจารณาความหมายที่เกี่ยวข้องหรือตัวอักขระที่ความหมายดีประกอบด้วย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ข้อค้นพบจากการศึกษาการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านกลวิธีการแปลแบบถอดเสียง และแนวทางการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานภาษาไทยเป็นภาษาจีน อภิปรายผลดังนี้

จากวัตถุประสงค์การศึกษาวิเคราะห์วิธีการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาในการเลือกพยางค์เสียงในภาษาจีนที่ต่างจากพยางค์เสียงในภาษาไทย มีจำนวนมากที่สุด (40%) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากหน่วยเสียงในพยางค์ภาษาไทยและภาษาจีนมีหน่วยเสียงบางหน่วยเสียงไม่สอดคล้องกัน ทำให้การถ่ายเสียงภาษาไทยเป็นภาษาจีนมีข้อจำกัด จึงอาศัยวิธีการปรับเปลี่ยน หรือลดหน่วยเสียงที่ไม่ปรากฏในภาษาจีน ซึ่งส่งผลต่อการประสมเสียงพยางค์ที่ไม่ตรงกัน (วิไล ลิ้มถาวรนนต์, 2561, 107) ส่วนปัญหาในการใช้ตัวอักษรจีนที่มีเสียงอ่านหลายเสียง เนื่องจากภาษาจีนบางคำสามารถออกเสียงได้หลายเสียง เพื่อหลีกเลี่ยงในการทำให้ผู้อ่านสับสนว่าควรออกเสียงใดจึงควรเลือกใช้อักขระจีนที่มีเสียงอ่านเพียงเสียงเดียวเท่านั้นจะเหมาะสมกว่า สอดคล้องกับ กรวรรณ พรหมแย้ม (2565, 69) ที่กล่าวว่า การแปลชื่อเฉพาะด้วยการทับศัพท์ควรเลือกใช้อักขระจีนที่พบบ่อยและเสียงใช้อักขระจีนที่มีหลายเสียง ส่วนปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เรียงร้อยเข้าด้วยกันแล้วเกิดเป็นคำที่มีความหมายเป็นคำอื่น เนื่องจากอักขระจีนมีพัฒนาการมาจากอักษรรูปภาพ ระบบตัวเขียนอักษรจัดเป็นแบบสัญลักษณ์รูปคล้าย รูปลักษณะของอักษรจีนจึงมีความโดดเด่นตรงที่มุ่งสื่อความหมายอย่างชัดเจนมากกว่าการสื่อสาร

ด้านเสียง (วิลโล ลิมถาวรานันต์, 2561, 102) ดังนั้นเพื่อไม่ให้ชื่อเฉพาะสื่อความหมายเป็นอย่างอื่นจึงควรพิจารณาตัวอักษรที่นำมาใช้ถ่ายเสียงเมื่อเรียงร้อยเข้าด้วยกันแล้วไม่ควรเกิดความหมายที่เป็นอื่น นอกจากนี้ยังพบปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เป็นคำเสริมน้ำเสียง คำอุทาน คำสรรพนาม คำกริยา และคำเลียนเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสรรพนามคำว่า “他” (tā) ซึ่งคำเหล่านี้จะไปผสมกับคำอื่นแล้วก่อให้เกิดความหมายใหม่ โดยอาจเปลี่ยนมาใช้คำว่า “他” (tā) ซึ่งมีเสียงใกล้เคียงกับพยางค์เสียงในภาษาไทยและความหมายเกี่ยวข้องกับ เจตีย์ หรือ การแปล “เกิดการาม” ถอดเสียงโดยใช้ตัวอักษรภาษาจีนว่า “可卡戎” (Kěkāróng) คำว่า “可” เป็นคำกริยา แปลว่า ได้ และเมื่อรวมกับคำอื่นจะเกิดเป็นอีกความหมายหนึ่งได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กรวรรณ พรหมแย้ม (2565, 56) ที่กล่าวถึงปัญหาการใช้ตัวอักษรจีนไม่เหมาะสมในการแปล ซึ่งพบในชื่อถนนภาษาจีนที่เป็นคำทับศัพท์ แต่เลือกใช้ตัวอักษรจีนไม่เหมาะสม พบว่าอักษรที่ใช้ทับศัพท์เมื่อนำมาเรียงร้อยเข้าด้วยกันแล้วกลับเกิดเป็นคำสองหรือสามพยางค์ที่มีความหมายเป็นคำอื่นในภาษาจีน เช่น ถนนข้าวยาว “可要路” (Kěyào Lù) คำว่า “可” เมื่อวางหน้าคำว่า “要” แปลว่า “จะต้อง” ถนนราชโยธา แปลว่า “拉约他路” (Lāyüētā Lù) คำว่า “约” แปลว่า “นัดหมาย” “他” เป็นคำสรรพนามบุรุษที่สาม แปลว่า “เขา” เมื่อรวมเข้าด้วยกันแล้วจะเกิดเป็นอีกความหมายหนึ่งได้ ฉะนั้น จึงควรหลีกเลี่ยงการใช้อักษรทับศัพท์ที่ทำให้เกิดความหมายอื่นตลอดจนหลีกเลี่ยงการใช้อักษรที่เป็นคำกริยาและคำสรรพนามเป็นคำทับศัพท์ ในส่วนของปัญหาจำนวนพยางค์เสียงภาษาไทยไม่ตรงกับพยางค์เสียงภาษาจีนในการถอดเสียง นั้นพบ 2 ส่วน คือ การถอดเสียงแบบเพิ่มพยางค์ และการถอดเสียงแบบตัดพยางค์ ปัญหานี้เกิดจากลักษณะของคำในภาษาไทยที่เป็นคำควบกล้ำซึ่งไม่มีในภาษาจีน ทำให้ไม่สามารถหาพยางค์ภาษาจีนที่ใกล้เคียงมาแทนได้ใน 1 พยางค์ ซึ่งสอดคล้องกับ กรวรรณ พรหมแย้ม (2565, 62) การใช้กลวิธีทับศัพท์ควรปรับเสียงทับศัพท์ภาษาจีนให้สอดคล้องกับภาษาไทย และกำหนดให้เป็นรูปแบบเดียวกัน เช่น คำควบกล้ำ ล และ ร ควรตัดเสียงควบกล้ำออกจะเหมาะสมกว่าการเพิ่มพยางค์เสียงเข้าไป เช่น พยางค์เสียง “ประ” จากเดิมที่ใช้ “普拉” (pǔlā) ควรเปลี่ยนมาใช้อักษร “巴” ตัวเดียว หรือคำควบกล้ำไม่แท้ก็ควรทับศัพท์ด้วยอักษรจีนพยางค์เดียว เช่น คำว่า “ศรี” จากเดิมที่ใช้ “斯里” (sīlǐ) ควรเปลี่ยนมาใช้อักษร “喜” ตัวเดียวแทน และอีกปัญหาที่พบคือ ปัญหาในการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่ไม่เหมาะสมเกิดความหมายลบ ซึ่งสอดคล้องกับกนกพร นุ่มทอง (2554, 36) การแปลทับศัพท์ต้องเลือกตัวอักษรที่มีเสียงใกล้เคียงกับชื่อเฉพาะเดิม ความหมายดี และเขียนไม่ยากเกินไป หากเสียงใกล้เคียงกว่า หากพิจารณาแล้วเห็นว่าความหมายไม่ดี จำเป็นต้องเลือกคำที่มีเสียงใกล้เคียงน้อยกว่าแต่มีความหมายดีกว่า ควรให้ความสำคัญกับความหมายเป็นลำดับต้น ๆ อักษรที่ควรเลือกไม่ควรเป็นอักษรที่เขียนยากหรือไม่นิยมใช้ และไม่ควรเลือกอักษรที่จะทำให้เกิดความหมายสับสนเมื่อไว้ในประโยค

สำหรับแนวทางการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ นั้นควรพิจารณาเรื่องพยางค์เสียงที่ใกล้เคียงมากที่สุดเป็นอันดับแรก แล้วจึงพิจารณาความหมายของคำประกอบว่าเป็นคำที่มีความหมายดี หรือเป็นความหมายที่สื่อถึงลักษณะเด่นของสถานที่ที่แปลนั้น เช่น ถ้าจะแปลแบบถอดเสียงชื่อของโบราณสถาน คำว่า “ท่า” ควรเลือกใช้ตัวอักษรจีนคำว่า “塔” (tǎ) แทน “他” (tā) ควรใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่มีเสียงอ่านเพียงเสียงเดียว หรือถ้าพยางค์เสียงนั้นอ่านได้หลายเสียงควรเลือกที่เสียงพยัญชนะและเสียงสระเหมือนกัน แต่ออกเสียงวรรณยุกต์ต่างกันก่อน เพื่อให้เสียงที่ใกล้เคียงไม่แตกต่างจากต้นฉบับมากเกินไป หลีกเลี่ยงการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เรียงร้อยเข้าด้วยกันแล้วเกิดเป็นคำที่มีความหมายเป็นคำอื่น หลีกเลี่ยงการใช้ตัวอักษรภาษาจีนที่เป็นคำเสริมน้ำเสียง คำอุทาน คำสรรพนาม คำกริยา และคำเลียนเสียง ควรเลือกพยางค์เสียงในภาษาจีนที่มีจำนวนเท่ากับพยางค์เสียงในภาษาไทย

โดยตัดเสียงควบกล้ำต่าง ๆ ออกเลือก เช่น ใช้อักษรจีนคำว่า “喜” (xǐ) แทน “斯里” ซึ่งจะให้เสียงที่ใกล้เคียงและความหมายสื่อถึงสิ่งที่ต้องการแปลอีกด้วย และหากคำบอกลักษณะ เช่น “น้อย” “หลวง” “นอก” “ใน” ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชื่อเฉพาะไปแล้วให้แปลโดยใช้การถอดเสียงแทน นอกจากนี้ก่อนลงมือแปลผู้แปลควรศึกษาข้อมูล ประวัติ ลักษณะเด่น และวัฒนธรรมแฝงของสถานที่ที่ต้องการแปลด้วย เมื่อแปลเสร็จควรได้รับการตรวจทานจากผู้เชี่ยวชาญทั้งภาษาไทยและภาษาจีน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

งานวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นในการศึกษาการแปลแบบถอดเสียงชื่อโบราณสถานภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากข้อมูลที่ถูกแปลเป็นภาษาจีนมาจากแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ฉบับภาษาจีนแต่เพียงอย่างเดียว จึงทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบการแปลแบบถอดเสียงจากแหล่งข้อมูลอื่นเพิ่มเติม และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ยังไม่ีจำนวนมากเพียงพอ หวังว่าผู้ที่สนใจจะสามารถศึกษาเปรียบเทียบการแปลแบบถอดเสียงโดยใช้ข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบอย่างลุ่มลึกในอนาคตเพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการแปลชื่อเฉพาะจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประจำปีงบประมาณ 2566

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกพร นุ่มทอง. (2554). *ตำราการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. สถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรวรรณ พรหมแย้ม. (2565). การศึกษาการแปลชื่อถนนภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตเทศบาลนครเชียงราย. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 15(2), 36-73.
- ก่อศักดิ์ ธรรมเจริญกิจ. (2562). *หลักการแปลไทย-จีน (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กู๊ดเฮด พรินท์ติ้ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- กันยลีนี จตุพรพิมล. (2557). การแปลชื่อสถานที่ท่องเที่ยวภาษาไทยเป็นภาษาจีน. *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 36(1), 226-244.
- พิศาล แก้วอยู่, ประกอบศิริ ภักดีพินิจ, และ วารชต์ มัชฌิมบุรุษ. (2564). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางท่องเที่ยวแบบอิสระในพื้นที่อารยธรรมล้านนา ประเทศไทย. *วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*, 9(3), 102-112.
- เพ็ญพรธชา ซัยธีระสุเวท, และมนันญา ศรีธีรณ. (2562). ชื่อสถานที่ท่องเที่ยวลำปาง: กลวิธีและข้อผิดพลาดที่พบในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 39(5), 22-41.
- ภูเทพ ประภากร. (2565). การศึกษาการแปลชื่อสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่สามบุรี (ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี) เป็นภาษาจีน. *วารสารอักษรศาสตร์และไทยศึกษา*, 44(1), 64-77.
- รัชณีโรจน์ กุลธำรง. (2552). *ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิลโล ลิมถาวรานันต์. (2561). กลวิธีการใช้อักษรจีนในคำทับศัพท์ชื่อ-สกุลคนไทย: รูปแบบการถ่ายเสียงพยางค์ และการกำกับเสียงด้วยอักษรจีน. *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์*, 36(ฉบับพิเศษ), 101-126.
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. (2559, 21 เมษายน). *ตะลุย Applications มือถือยอดนิยมในเมืองจีน*. <https://thaibizchina.com>
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่. (2561, 6 มีนาคม). *จำนวนนักท่องเที่ยว รายได้จากการท่องเที่ยว*. https://chiangmai.mots.go.th/more_news.php?cid=49
- สุพรรณษา โต๊ะดอนทอง, และจิราพร เนตรสมบัติผล. (2562). กลวิธีการแปลชื่อสถานที่ท่องเที่ยวภาษาไทยในภาษาจีน: กรณีศึกษาหนังสือ 《畅游泰国》. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 14(2), 342-358.
- อภิญา จอมพิจิตร. (2565). การศึกษากลวิธีการแปลชื่อสถานที่ท่องเที่ยวไทยเป็นภาษาจีน. *วารสารจีนวิทยา*, 17(1), 56-80.
- Pei X.R., Bo W.Z., Jin Y. & Xiong R. (2018). *Tai-Hanyu Yinyi Guifan Yanjiu*. World Book Publishing Guangdong Co., Ltd.
- Tongyong Guifan Hanzi Biao*. (2018). Language & Culture Press.